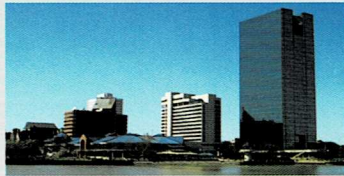

לינקולן אלסוורת' מארצות הברית והרברט הוליק-קניין מקנדה מחולצים מאנטארטיקה לאחר שניסיונם לחצות את היבשת בטיסה נשל. מאוחר יותר יצליחו לבצע את משימתם | 15 בינואר: יפן פורשת משיחות לונדון

הנוגעות להסכמי השיט, לאחר שנדחתה דרישתה למעמד שווה | וגם: בטולדו, אוהיו, מושלמת בנייתו של המבנה הראשון שצופה בזכוכית | 20 בינואר: בלונדון הולך לעולמו המלך ג'ורג' החמישי. בן 70 במותו. בנו -

אדוארד וינדזור - הדוכס מיורק, מוכתר תחתיו ונקרא אדוארד השמיני. כשנה לאחר מכן יפרוש מכס המלוכה | 27 בינואר: באתיופיה, שלושה ימים לאחר פרוץ הקרב בטמביין, בגבול אריתריאה, מסתיים הקרב בהסדר. לאתיופיה

חנוכת התחנה ותחילת השידורים. בין מאות המוזמנים היו אנשי דת, ראשי העדות וראשי עיריות, פקידי ממשלת המנדט, קונסולים, אנשי המוסדות הלאומיים - ובעצם כל היימי ומי" של היישוב. את הסוכנות היהודית ייצג יושב ראש ההנהלה, דוד בן-גוריון. לצידו ישבו ראש עיריית תל-אביב, מאיר דיזנגוף, זקן השופטים, השופט פרומקין, וכן די"ר ארתור רופין, חבר ועד הצירים וההנהלה הציונית, ויצחק גרינבוים, נציג הציונים הכלליים וחבר הנהלת הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית העולמית. מזכירו של הנציב העליון ובנו של הנציב העליון הראשון, אדווין סמואל, ישב גם הוא בקהל.

הטקס יועד להתחיל בשעה 4:15 בדיוק. במשך שתי דקות תמימות, מורטות עצבים, המתינו האורחים לנציב העליון ווקופ, וכאשר הגיע, מלווה בידי הקולונל הדסון - קם הקהל על רגליו, והתזמורת של הבטליון השני של ההיילנדרז החלה לנגן את ההמנון הבריטי. בעת הנגינה הונף היוניון ג'ק, דגל הממלכה המאוחדת. עם סיום הנגינה, חיבר וקופ את האנטנה לזרם החשמל, ומיד אחריו ניגש הדסון אל המיקרופון והכריז *This is Jerusalem Calling*. אחריו הגיע למיקרופון המתרגם הראשי לערבית, איברהים קעבני, והכריז בערבית על פתיחת השידורים. כאשר סיים את דבריו, ניגש יצחק עבאדי, המתרגם הראשי לעברית, וקרא: **הלו, הלו, ירושלים מדברת**. למשמע הדברים האלה ניגבו רבים בירושלים ובתל-אביב, בקיבוצים ובמושבות, דמעת התרגשות מעיניהם. למחרת היום סיפר **הארץ** כמה נרגש היה היישוב לשמע מילים עבריות ברדיו - עד כדי כך שזקנים בירכו "שהחיינו", ורבים אחרים בירכו על הישגיה של הציונות בהשמעת קולה. בעיתונו **דואר היום** כתב איתמר בן-אב"י: "יום גדול הוא היום הזה לשפתנו העברית". גם חיים שורר, לימים עורך **דבר**, כתב מאמר נרגש: "על הרגע הזה ידעתי, שמעתי, חשבתני - ואולם לא הרגשתי אותו אלא כאשר בא, כאשר היה עובדה, כאשר לא נזקקתי עוד לדמיון ולמחשבה... הרגע בו שמעתי באוזניי את הצלילים הבהירים והחזקים של הרדיו הארץ-ישראלי".

מלון פאלאס

מלון פאלאס נבנה על אדמת הווקף סמוך לבית הקברות המוסלמי בממילא • את המכרז להקמתו פרסמה המועצה המוסלמית העליונה ב־1927 • החברה הקבלנית הירושלמית של קטינקה ודונייה ראתה אתגר גדול בבניית בית הפאר, וכדי להבליע את זהות היהודית של החברה ניגש למכרז המהנדס קטינקה עם ערבי נוצרי, עווד שמו • במאמרו **גלגולו של ארמון (עתמול)**, גיליון 187, מאי 2006, כתב זורן אורן, חוקר פרשיות בירושלים של ימי המנדט, שמתכנן המלון היה, ככל הנראה, האדריכל הטורקי ניהס ביי, מומחה בעל שם לבנייה בסגנון ערבסקי • עבודת הבנייה תוכננה להימשך 13 חודשים, ולקבלנים ניתן היתר להעסיק 500 פועלים (400 מהם ערבים) במשך שבעה ימים בשבוע • במהלך חפירת היסודות ובור המים התגלו במקום עצמות אדם, אבל המופתי חוסייני הורה להעביר את העצמות בחשאי לקבר מיוחד • עם סיום הבנייה, כאשר הופעלו בבניין מעליות, מערכת הסקה מרכזית וחדרי אמבטיה מפוארים, נמסר המלון לניהולו של ג'ורג' ברסקי, יהודי בעל ניסיון בניהול בתי מלון ובעצמו בעליהם של מלונות אחדים בארץ • ב־22 בדצמבר 1929 נחנך המלון, ובליל החנוכה זהרו בשמי ירושלים זיקוקין די-נור • בשבועות הראשונים לפתיחת המלון נערכו בו נשפים רבים, אבל כעבור זמן קצר - בין היתר בגלל סכסוכים בין בעליו וירידה בתירות לארץ בעקבות המאורעות - הפסיקו בעלי המלון לספק שירותי תיירות והחלו להשכיר את חדריו • ב־1935 שכרה ממשלת המנדט הבריטי את מרבית החדרים במקום, ושיכנה בהם את מחלקת החקלאות, מחלקת התחבורה האווירית ומחלקת העבודה והפיקוח על התעשייה • החדרים בקומה השנייה נמסרו לרדיו, שנקרא אז "שירות ההפצה על ידי האלחוט" • ב־1939 הועברו אולפני קול ירושלים לרח' מליסנדה (הלני המלכה), ובמקום נשאר משרדים רבים של ממשלת המנדט • אלה נכללו ב־1946 באזור הביטחון B, שגודר בגדרות תיל והכניסה אליו הותרה רק לבעלי רישיונות • לאחר יציאת הבריטים מהארץ ב־14 במאי 1948 השתלט כוח של חי"ם על האזור, והבניין הועבר לידי האפוסטרופוס על נכסי הנפקדים • למשך תקופה קצרה פעל במקום בית חולים קטן • בשלהי 1949 נמסרו חדרי המלון לידי משרד האספקה והקיבוצ (לימים משרד המסחר והתעשייה) • עם העברת המשרד לקריית הממשלה, רכשו את המתחם בעלי מלון ריג'נסי ובכוונתם להחזיר עטרה ליושנה ולפתוח בבניין מלון דירות יוקרתי ••

בתמונה: חזית מלון פאלאס, תחילת שנות השלושים

מתחילה איטליה במתקפתה המסכמת נגד הצבא האתיופ. 200 אלף חיילים איטלקים נלחמים ב־60 אלף חיילים אתיופים בקרב באמבה אדאם | וגם: בגרמניה, הגסטאפו הופך לארגון שסמכויותיו מעל החוק. בעקבות

שבשוויץ | 5 בפברואר: **זמנים מודרניים**, סרט חדש של צ'ארלי צ'פלין, מוקרן בהקרנת בכורה בבתי הקולנוע בארצות הברית | 6 בפברואר: היטלר פותח את אולימפיאדת החורף הרביעית | 10 בפברואר: באתיופיה

8,000 הרגים לעומת 1,000 הרגים איטלקים | 30 בינואר: בארצות הברית מחודשת חקירת חטיפת בנו התינוק של צ'ארלס לינדברג | 4 בפברואר: דוד פרנקפורטר מתנקש בחייו של וילהלם גוסטלוף, דיפלומט נאצי בכיר, בדאבוס

הציע לנציב העליון את הפלא של גלי הרדיו, ושם נלהב הנציב מן הרעיון. לאחר שתורגמו דבריו של הדסון לעברית ולעברית, הזמין את הנציב העליון לשאת את דבריו. ▶ **שירות השידור בפלשתינה לא יעסוק בפוליטיקה**. השידור ייוחד לרווחתם של כל המעמדות וכל הקהילות. מטרתו של השידור תהיה להפיץ ידע ותרבות... בעזרת האל נתקדם פסיעה אחר פסיעה, אמר ווקופ, ▶ עד שיהא לנו שירות הראוי לחייה הרעננים ומרובי הגוונים של הארץ.

עבאדי תרגם לעברית את דבריו של הנציב העליון, ואת שמה של התחנה Palestine Broadcasting Service תרגם ל ▶ **תחנת השידור של פלשתינה ארץ-ישראל**. בלהט ההתרגשות של השידור הראשון הוא לא ידע שיעורר, למחרת בבוקר, את הסערה הפוליטית הראשונה ב"אוויר" של ארץ ישראל.

בתום הנאומים ניגנה התזמורת מנגינות סקוטיות, ואחר-כך הוביל הנציב את הקהל אל בית המדרשים, כדי לראות את התחנה בעבודתה ולשמוע את השידור שעבר, מאותו הרגע, לאולפנים בבית **פאלאס**. בינתיים, המשיכה התזמורת לנגן ולענג את הקהל. לא רבים שמו לב שהרוח התחזקה והעיפה את התווים מפניהם. הנגנים נאלצו להמשיך ולנגן גם בלי תווים. לקול נגינת התזמורת עלו רבים מהאורחים לרכביהם ויצאו אל האולפן בירושלים, כדי להיות נוכחים בהופעות הראשונות של האומנים הערבים והיהודים אל מול המיקרופון ולהאזין לנאומיהם של חברי מועצת התוכניות.

משה רובין

המהנדס משה רובין, לימים מהנדס האולפנים הראשי של קול ישראל, נולד ב־1910 בעיר סטניסלב. הוא עלה לארץ ב־1920. אחר-כך למד רדיו בווינה, ובשובו לארץ מצא עבודה בדואר. במסגרת עבודתו נשלח לליריות לתקן מכשירי קליטה באונייה של הביון הבריטי. בעקבות הצלחתו נקרא להעביר את שידור הפעמונים בכנסיית המולד מצלצלים בערב ראש השנה. כבר בסוף 1934 נקרא לעבוד בצוות ההקמה של קול ירושלים, והיה שותף לבניית האולפן - ואחר-כך לשידורי החוץ הראשונים בקולנוע אדיסון, בימק"א, במלון המלך דוד ובדואר המרכזי. לאחר שוולטר פוביצר עזב את הארץ, התמנה למהנדס הראשי - ובתפקיד הזה שימש גם בימי מדינת ישראל. בעת חידון התנ"ך הראשון המציא עגלה להעברת ציוד ומיקרופונים, ובמשך שנים רבות נודעה ההמצאה כ"עגלת רובין". הוא נפטר בירושלים ב־1995.

לאחר פתיחת השידור בשלוש השפות נישאו הנאומים. תחילה נשא דברים הקולונל הדסון, מנהל הדואר. הוא סיפר שהרדיו "נולד" שנתיים וחצי קודם לכן על סיפונה של ספינה בריטית, שהפלגה מפורט-סעיד שבמצרים לעבר מרסיי שבצרפת. שם, על גלי הים התיכון,

הנה נשמע הקול - כל־כך צלול... כל־כך ברור... ובעברית, בע' ובח' • והנה פתאום מתוך הרדיו, באמצע הסלון, ירושלים קוראת • ונשמע קולה של ארץ-ישראל עם צלילי תימן של המושב ועם הטנגו והולס של תל-אביב • ועם פנת הנער ועם מוזיקה קלסית - פתאום הישוב כלו עומד נפעם, ומקשיב • וכאלו קול הנביאים נשא ברמה, הוא מברר: הנה ימים באים • פי נששפת-עבר בוקעת מן המקלט, אלה דברי אלהים חיים ••

הנה נשמע הקול - קצת מהסס או מתרגש, כמו מי אשר פצה את פיו בראשונה • אבל גם ב"האזינו" וב"האזנתם" וב"הי החדשות" - לכל מלה יש מנגינה • והקול מדבר מן הרמקול מתוך הדבר כבוד לאלפין ול"אזיר" ולאין השומעת • וסמכותו, או רכותו, היא מצמררת - ולחישתו ועצמתו מרגשת ונוגעת • כאלו בכל מקום שאליה הוא מגיע, הוא עומד כל־כך קרוב... ממש ליד... • כמו מדבר אל קסטינה וראש פנה - אבל פונה לכל אחד • ואם זה הקרין העברי... או מדזיני מפרש... או רותי שפירא מדברת לילדים... • את הקול הזה שמע הדור שהקים את מדינת היהודים ••

הנה נשמע הקול, כמו קולן של לונדון... פריז... או רומא... או קהיר... • הנה הקול הזה עובר על-פני הארץ, כמו ברק ביום אביב בהיר • וכמו מול הר סיני... כמו משה אומר: האזינו. כל ישראל - אבל פונה פניה כל-כך אישית... • עכשו הוא מדבר, ועוד מעט ישמע שיר • והוא מגיע להרי הגליל, ועובר את קו החוף, ויורד למושבות יהודה • פי הנה, עכשו, החזון הציני הוא אנושי, ויש לו מיקרופון - והתודה • הוא נשא על גל ועל חשמל - מרטיט את הלב ומרקיז את הרגלים • וזה הקול שלנו: זהו קול ירושלים ••

כתב: איזי מן • קראה: נעמי דליות • נכתב לשחזור שידור הרדיו הראשון, במלאת 70 שנה לשידור העברי הממוסד בארץ ישראל, בית **פאלאס**, 30 במרס 2006

גרמניה | 9 באוקטובר: פשיטה נועזת - כוח של הפלמ"ח פורץ למחנה המעצר בעתלית ומשחרר מבין הגדרות 208 מעפילים | 15 באוקטובר: סופם של משתפי פעולה - פייר לאוואל מוצא להורג ביריה. האשמה: בגידה |

מיזורי, במפרץ טוקיו. הגנרל דאגלס מקארתור והאדמירל צ'סטר ניימיץ מקבלים את כניעתה הרשמית של יפן | 30 בספטמבר: בתל-אביב נחנך בית הבימה. הבניין נחנך 10 שנים לאחר נחנת אבן הפינה. טקס חנוכת הבניין מועבר

WOMEN IN BERGEN-BELSEN

Zalcman Henia, 14, Lodz	Zimmerspitz Roza, 07, Krakow	Zylberberg Bluma, 20, Starachowice
Zamel Estera, 07, Piotrkow	Zimmerspic Lea, 29, Krakow	Zylberberg Hala, 23, Lodz
Zamel Lunia, 10, Piotrkow	Zmirkowska Wiktoria, 39 y., Zoldan Lili, 28 y., Huszt	Zybeberg Ignac, 23, Opatow
Zand Dora, 15, Lodz	Zoldan Bagda, 15, M. Sziget	Zylbermann Kwany, 24, Bpest
Zanuska Zara, 12, Lodz	Zonabend Estera, 19, Sosnowiec	Zylberberg Cesia, Lodz
Zaty Bincha, 15, Sucha-Wola	Zonenroth Gina, 97, Bpest	Zylberberg Tania, 16, Lodz
Zaty Meia, 20, Sucha-Wola	Zonestein Iren, 25, Wylway	Zylberstein Chana, 18, Nasielsk
Zeller Szeren, 24 y., Vasarosnameny	Zonestein Marla, 27, Wylway	Zylberstein Mania, 26, Lodz
Zelinger Pala, 17, Sosnowiec	Zsuri Lago, 17, Budapest	Zylunka (Zielonka) Regina, 18, Lodz
Zelinger Cenia, 23, Sosnowiec	Zajdenberg Regina, 20, Radom	Zynger Klari, 18, Miskolc
Zelinger Ruchla, 18, Sosnowiec	Zucker Ilona, 14, Budapest	Zymermann Fajga, 19, Rejowiec
Zelten Pola, 24, Będzin	Zubliner Pola, 14, Bruessel	Zyndal Hela, 18, Krakow
Zemelman Estera, 24, Przedecc	Zurawska Estera, 27, Breść Kujawski	Zgnilek Maria, 20, Sosnowiec
Zieleniecka Chana, 15, Janow	Zwilinga Klara, 04, Budapest	Zynger Ruchla, 22, Tomaszow Maz
Zimmerbaum Rachela, 24, Chelm	Zycer Nacha, 25, Krasnystaw	Zyslander Hanka, 23, Plock
Zimmermann Aranka, 24, Salatzin	Zyhermann Rosi, 18, Desse	Zysman Mania, 07, Lodz
Zimmermann Hinda, 16, Bialystok	Zylber Rozia, 20, Lodz	Zysman Ruchela, 23, Radzyn

נשים בברגן-בלזן

שמות של יהודים פולניים שנמצאו במחנה ברגן-בלזן

(כפי שנמסרו ע"י הקונגרס היהודי העולמי במאי 1945)

LIST OF POLISH JEWS LIBERATED FROM THE BERGEN BELSEN CAMP

(Submitted by the World Jewish Congress, May 1945.)

Lodz	Freimauer Bolek, 12,	Herszkowicz Szamsia, 23, Będzin
	Freimaker Bolek, 12,	Herszlikowicz Motek, 19, Czystochowa
now	Frenkiel Szmul, 22, Gąbin	Himmelfarb Rubin, 05, Sosnowiec
towa	Fridman Leib, 28, Przytyk	Hirszberg Mejloch, 07,
	Friedman Szlama, 11,	
usk	Friedman Szlama, 11, Dabrowa	
wa		
wa		
ow		
ic		
z		

המדור לחיפוש קרובים

תקופת השידור: 1945 עד אמצע שנות השישים • ואחר-כך משנת 2000 עד 2003 • ושוב מ-2007

המוטו: ▶ מי מכיר ומי יודע
 איך זה עבד: הסוכנות היהודית העבירה לקול ישראל רשימת שמות של אנשים המחפשים את קרוביהם • הרשימות התקבלו במשרדיה בארץ ובעולם • מי שזיהה התבקש לפנות לסוכנות, ▶ תא דואר 91, ירושלים • במשרדי המדור נעזרו בכרטסות ובמאגרי מידע • ברשימות שבידי הארכיון 250 אלף שמות של אנשים שפנו או התעניינו ושל אנשים שקרוביהם חיפשו אחריהם
 ההצלחות: במשך השנים הצליח המדור לאתר מידע ולסייע בשישים אחוז מהפניות • לא לחינם הגדירו אותו "סוכנות הביולוש של העם היהודי" • בארכיון מאגרי שמות רבים, של עולים ומתיישבים
 מגישים: כל קרייני קול ישראל בשנות החמישים והשישים קראו, במסגרת משמרותיהם, את המדור • בעבור רבים מהם זו הייתה "שבירת שיניים" והיכרות ראשונה עם שמות של ערים, עיירות וכפרים שנמחקו מהמפה
 מה נותר: לא נותרו הקלטות, בין היתר משום שהמדור היה חלק משגרת השידורים הרגילה • בעת צילומי הסרט גלים בינוניים עד רוגשים, במלאת 40 שנה לשידור הממוסד, צילם צבי גיל את אליהו כרמל, אחד הקריינים הראשונים שקראו את המדור, בקטע של 20 שניות, שבו קרא שמות • וזה מה שנותר • רחל רונן נקראה לשחזר פינה כזאת לסרטה של גילה אלמגור הקיץ של אביה
 המדור המחודש: את המדור יזם ירון אנוש, במסגרת יומן קיץ שהחליף (באוגוסט ה"רדום") את יומן חוץ • "ההיענות הייתה כל-כך גבוהה", סיפר אנוש, "שלא הייתה ברירה אלא לפתוח תיבת טלמסר ולגייס מפיקה ועורכת, מיקי שושן" • בעקבות ההצלחה יוחדה לפינה רבע שעה יומית
 בצוות: המגישים, נוסף לאנוש: מיכאל מירו ויאזיז מן • בהפקה: מרבית המפיקות ביומן החדשות ואנשי התקשורת בקול ישראל, בעיקר קלוד בוכבינדר ••

Abramowicz—Lauber

סמותיהם של הנצולים השמטנו בשידורי קול ירושלים ואחר-כך הודפסו בעיתון הגליל

דרישות שלום מאחינו הנצולים
 וכות מיוחדת נתגלגלה לקול ירושלים מאו שחרור אירופה למסור את דרישות השלום ובקשות העזרה מאת נצולים בארצות השונות לקרוביהם וידידיהם בארץ. על העזרת הרבה, בה עוקב הישוב אחרי ידיעות אלה יעידו עשרות המכתבים שהגנו מקבלים בבקשת פרטים נוספים לשם ברור השמות המדויקים. אנו מספרים בבקשות אלו במיטב יכולתנו וברצוני עתה לספר את הפרטים הבאים.
 הידיעות מאירופה מתקבלות אצלו באמצעות לשכת המודיעין הממשלתית, ירושלים. משני מקורות: המזכירות הכללית של הסוכנות היהודית לארץ ישראל, ומשרד הביטחון בישראל. ת. ד. 640, אם המאזין, שמע מהקריין את מקור הידיעה מוטב שיפנה ישר לפי הכתובת הזאת. באם מקור הידיעה לא צוין ברשימה, עליכם לפנות אל לשכת המודיעין הממשלתית, ירושלים, טלפון 4368. כי הרשימות לאחר השדור, מוחזרות ובשורות במוסד הנ"ל. הספול בדרך זו יהיה הרבה יותר מהיר, כי הוא יחסוך את העברת מכתביכם ממוסד אחד למשנהו.
 ואשר לשדורים עצמם: מפאננו עתה אפשרות להרחיב שרות חשוב זה ולהקדיש לו — נוסף על זמן החדשות — 5 דקות מיוחדות בשבוע, החל מיום ה' הבא, 5 ביולי, נשדר בכל שבוע משעה 9.15 לערך עד 9.30 דרישות שלום ובקשות עזרה מאת נצולים באירופה לקרוביהם וידידיהם בארץ. הננו רואים זאת כשליחות מצוה מאת שירי אחינו באירופה וכחובת כבוד כלפי אלפים ממאזינינו, ונסיף להקדיש לשרות זה את כל תשומת לבנו.
 Strzemieszyce
 Flajshaker Mojsze, 24, Ożarów

Zalcman—Zysman